

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízдила a JUDr. Kateřiny Šimáčkové v právní věci žalobce: **B. S.**, zastoupeného JUDr. Jaroslavem Savkem, advokátem, se sídlem ul. 28. října 851/26, Teplice v Čechách, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 29. 4. 2011, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 24. 8. 2012, č. j. 16 Ad 16/2011 - 39,

takto:

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalovaná **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovenému zástupci JUDr. Jaroslavu Savkovi, advokátu, **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 800 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Žalobce podal u Okresní správy sociálního zabezpečení v Děčíně dne 6. 4. 2006 žádost o změnu stupně zvýšení důchodu pro bezmocnost; téhož dne žalobce požádal, aby posudek o jeho zdravotním stavu zpracovala Okresní správa sociálního zabezpečení v Teplicích, s ohledem na místo pobytu žadatele. Této žádosti bylo po dohodě obou okresních správ vyhověno a lékařka OSSZ v Teplicích MUDr. H. Š. za osobní přítomnosti žadatele a paní H. V. dne 29. 6. 2006 posoudila zdravotní stav žadatele pro účely zvýšení důchodu pro bezmocnost podle ustanovení § 70 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním

zabezpečení. Posudek OSSZ v Teplicích z 29. 6. 2006 vyzněl tak, že žadatel je nadále převážně bezmocný podle § 70 odst. písm. b) zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení. Na žádosti o změnu stupně bezmocnosti odeslané České správě sociálního zabezpečení pak OSSZ v Děčíně dne 26. 7. 2006 v části tiskopisu určené k vyznačení způsobu vyřízení žádosti uvedla, že žadatel je nadále převážně bezmocný, nikoli úplně bezmocný. Česká správa sociálního zabezpečení vydala dne 17. 8. 2006 rozhodnutí, kterým vyslovila, že zamítá žádost žalobce o zvýšení důchodu pro úplnou bezmocnost, přičemž odkázala na posudek OSSZ v Děčíně ze dne 29. 6. 2006 (*pozn. NSS: Česká správa sociálního zabezpečení přehlédla, že se jednalo o posudek OSSZ v Teplicích*).

[2] Proti rozhodnutí ČSSZ ze dne 17. 8. 2006 podal žalobce žalobu, o které nejprve rozhodl Krajský soud v Ústí nad Labem usnesením dne 26. 11. 2007, č. j. 42 Cad 212/2007 - 18, tak, že žalobu pro opožděnost odmítl, ke kasační stížnosti podané žalobcem Nejvyšší správní soud dne 26. 11. 2009 pod č. j. 4 Ads 142/2009 - 97, kasační stížnosti vyhověl, napadené usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Nato Krajský soud v Ústí nad Labem dne 20. 12. 2010 rozsudkem č. j. 16 Ad 15/2010 - 152, napadené rozhodnutí ČSSZ ze dne 17. 8. 2006 zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení; důvodem pro tento postup byla jediná věta odůvodnění napadeného rozhodnutí odkazující na posudek „OSSZ v Děčíně ze dne 29. 6. 2006“, kterýžto posudek krajský soud ve správním spisu nenalezl. Dovodil proto, že napadené rozhodnutí vychází z neexistujícího podkladu. Z rozsudku je přitom patrné, že krajský soud disponoval správním spisem, v němž byl založen posudek lékařky OSSZ Teplice ze dne 29. 6. 2006. Krajský soud měl rovněž k dispozici posudek Posudkové komise MPSV ze dne 26. 8. 2010, č. j. 2010/814-UL, který vyslovil, že žalobce byl k datu vydání napadeného rozhodnutí ČSSZ toliko převážně bezmocný, nikoli úplně bezmocný. Posudková komise podrobně svůj závěr odůvodnila a zjistila, že k datu 17. 8. 2006 nepozbyl žalobce zcela schopnost sebeobsluhy, nepotřeboval soustavné ošetřování a nebyl odkázán trvale na pomoc jiné osoby při všech hlavních životních úkonech. Komise podrobně popsala úkony, jichž byl žalobce schopen.

[3] Česká správa sociálního zabezpečení vydala dne 24. 2. 2011 (č. 260 822 041) rozhodnutí, kterým podle ustanovení § 70 odst. 1 písm. c) zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném do 31. 12. 2006, zamítla zvýšení důchodu pro úplnou bezmocnost, o kterou žádal žalobce žádostí ze dne 6. 4. 2006. V odůvodnění odkázala na posudek OSSZ v Děčíně ze dne 26. 7. 2006.

[4] Žalobce podal proti posledně uvedenému rozhodnutí námitky, o kterých rozhodla Česká správa sociálního zabezpečení dne 29. 4. 2011, č. j. 260 822 041/315-JS tak, že je zamítla a napadené rozhodnutí potvrdila. Žalobce namítal, že posudek z 26. 7. 2006 neexistuje, napadené rozhodnutí neobsahuje podrobné odůvodnění, tvrdil, že je od roku 2003 úplně bezmocný. V obsáhlém odůvodnění žalovaná vyložila právní úpravu zvýšení důchodu pro bezmocnost do konce r. 2006, genezi stěžovatelových žádostí o zvýšení důchodu pro bezmocnost od roku 2003 a popsala obsah posudků vydaných na základě stěžovatelovy žádosti o změnu stupně bezmocnosti; přitom uvedla, že zdravotní stav stěžovatele pro účely zvýšení důchodu pro bezmocnost dne 26. 7. 2006 posoudil lékař OSSZ Děčín, písemný posudek však vyhotovil 26. 7. 2006 (cituje však posudek vydaný dne 26. 7. lékařkou OSSZ Teplice, a v textu odůvodnění správně uvádí, že zdravotní stav žalobce byl posuzován k jeho žádosti na OSSZ Teplice (*na str. 4 odůvodnění*) - pozn. NSS). Žalovaná v rozhodnutí o námitkách rovněž poukázala na posudek posudkové komise

pokračování

MPSV z 26. 8. 2010, která došla ke stejnému závěru jako lékař OSSZ (že je žalobce převážně, nikoli úplně bezmocný). Žalovaná vystihla, že lékař OSSZ Teplice posuzoval v jednom dni (29. 6. 2006) žalobce i pro jiné účely, než pro účely zvýšení důchodu pro bezmocnost – konkrétně pro poskytnutí dávky sociální péče příspěvku na individuální dopravu a shledal, že žalobce je od 1. 1. 2006 občanem těžce zdravotně postiženým ve smyslu ustanovení § 86 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, šlo o těžkou vadu pohybového ústrojí uvedenou v příloze č. 5 písm. c) vyhlášky č. 182/1991 Sb. Ke zrušení rozhodnutí pak žalovaná uvedla, že se jednalo o písařskou chybu v datu posudku.

[5] Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení podrobil žalobce soudnímu přezkumu; v žalobě namítl, že byl shledán od 1. 1. 2006 občanem těžce zdravotně postiženým s výhodami III. stupně, což nebylo vzato v potaz, dále pak v replice k vyjádření žalované doplnil, že ačkoliv rozhodnutí žalované bylo vydáno 24. 2. 2011, neexistuje jiný posudek než onen údajný z 26. 7. 2006, rozhodnutí tedy nemá dostatečný podklad.

[6] Krajský soud v Ústí nad Labem v kasační stížnosti napadeném rozsudku považoval za klíčové, zda žalobce byl k datu podání žádosti úplně bezmocný (že byl převážně bezmocný, nebylo sporu). Krajský soud uvedl, že ve věci existuje trojí lékařské posouzení: MUDr. Š. 29. 6. 2006 pro OSSZ Děčín, posudkovou komisí MPSV z 26. 8. 2010 pro Krajský soud v Ústí nad Labem a lékařem ČSSZ pro účely námitkového řízení, MUDr. Coufalem dne 5. 4. 2011. Všechny tři posudky se shodly na závěru, že žalobce nebyl v roce 2006 úplně bezmocný, byl toliko převážně bezmocný. Poukaz na mimořádné výhody osob se zdravotním postižením nepovažoval krajský soud za případný, neboť jde o výhody se zcela jiným účelem (v dopravě nebo při potřebě průvodce). Uvedl také právní úpravu zvýšení důchodu pro bezmocnost a definice jejich tří stupňů ve vyhlášce č. 284/1995 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2006. Žalobu proto zamítl jako nedůvodnou.

II. Kasační stížnost

[7] Žalobce podal proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem včas kasační stížnost, kterou doplnil podáním ze dne 10. 9. 2012. V ní namítl, že tvrzení žalované o tom, že posudek OSSZ Děčín byl vyhotoven 26. 7. 2006, je nevěrohodné, neboť jinak by to žalovaná tvrdila již v předchozích fázích řízení, dále poukazoval na nedostatek skutkových podkladů k rozhodnutí, neboť žádost byla podána 6. 4. 2006 a ani posudek z 26. 8. 2010 neodůvodnil závěr, že žalobce byl v roce 2006 toliko převážně bezmocný. Dále v kasační stížnosti cituje pasáže z rozsudku krajského soudu ze dne 20. 12. 2010 a žalobou napadeného rozhodnutí (ve vztahu k otázce, kdo vydal posudek 29. 6. 2006) a poukazuje na posudek OSSZ Teplice pro účely přiznání dávky sociální péče dle ustanovení § 86 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb. Tvrdí, že posudek ze dne 29. 6. 2006 OSSZ Teplice nebyl vydán pro účely zvýšení důchodu pro bezmocnost. Konečně poukazuje na rozhodnutí MÚ Varnsdorf, kterým mu byl od 1. 8. 2009 přiznán příspěvek na péči pro úplnou závislost, stupeň IV. Pro naplnění důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) navrhuje napadený rozsudek zrušit.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[8] Kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, stěžovateli byl v řízení před krajským soudem k ochraně jeho práv ustanoven zástupcem advokát (usnesení ze dne 5. 8. 2011, č. j. 16 Ad 16/2011 - 20); podle ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s. zástupce ustanovený v řízení před krajským soudem, je-li jím advokát, zastupuje navrhovatele i v řízení o kasační stížnosti. Kasační stížnost, jak byla formulována zástupcem stěžovatele, soustředí své námitky do vad řízení před krajským soudem, což představuje důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Nejvyšší správní soud vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu a shledal, že kasační stížnost není důvodná.

[9] Zvýšení důchodu pro bezmocnost bylo dávkou důchodového zabezpečení podle zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, jež byla od 1. 1. 2007 nahrazena novu dávkou se zcela odlišnou koncepcí, a to příspěvkem na péči podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Zvýšení důchodu pro bezmocnost rozlišovalo tři stupně bezmocnosti definované vyhláškou č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění, zákonný podklad k přiznávání této dávky existoval až do konce roku 2006 v zákoně č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení (ustanovení § 70 odst. 1 stanovil, že je-li důchodce trvale tak bezmocný, že potřebuje ošetření a obsluhu jinou osobou, zvyšuje se mu důchod z důchodového pojištění při částečné bezmocnosti o 20% částky na osobní potřeby podle zákona o životním minimu, při převážné bezmocnosti o 40% a při úplné bezmocnosti o 75%). Ustanovení § 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění, obsahovalo definice částečné, převážné a úplné bezmocnosti: převážně bezmocná je osoba, která potřebuje kromě pomoci v rozsahu částečné bezmocnosti pravidelnou pomoc, popřípadě soustavný dohled jiné osoby při hlavních životních úkonech, například při chůzi a při výkonu fyziologické potřeby. Úplně bezmocná je osoba, která zcela pozbyla schopnost sebeobsluhy, potřebuje soustavné ošetřování a je odkázána trvale na pomoc jiné osoby při všech životních úkonech. Stěžovatel podal žádost 6. 4. 2006 a požadoval zvýšení dávky pro úplnou bezmocnost (byl již v předchozím období uznán převážně bezmocným).

[10] Stěžovatel nemůže důvodně namítat nedostatek skutkových podkladů pro výrok soudu, že rozhodnutí, kterým byla zamítnuta stěžovatelova žádost o zvýšení důchodu pro úplnou bezmocnost, není nezákonné. V části I. popsanych procesních peripetiích této právní věci je uvedeno, že předchozí zrušující výrok krajského soudu (č. j. 16 Ad 15/2010 - 152 ze dne 20. 12. 2010), ačkoliv měl k dispozici podrobný posudek posudkové komise MPSV, byl veden nedostatečností odůvodnění a tvrzenou absencí posudku OSSZ Děčín ze dne 29. 6. 2006. Nejvyšší správní soud nepřezkoumává toto rozhodnutí, nicméně nad rámec odůvodnění je shledává vnitřně značně rozporným: není jasné, k čemu soud pořizoval posudek posudkové komise MPSV, když zrušující výrok opřel o tvrzenou neexistenci posudku OSSZ Děčín. To ovšem není již pro věc podstatné, kromě toho, že tak bylo nedůvodně prodlouženo celé soudní přezkumné řízení, nemluvě o tom, že v tomto rozsudku (ze dne 20. 12. 2010) byla zcela chybně přiznána odměna zástupci, a to řádově (místo částky 500 Kč za jeden úkon částka 2100 Kč za jeden úkon právní pomoci), jakoby se soud vůbec neseznámil s úpravou vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, která stanoví tarifní hodnotu pro věci nároků fyzických osob v oblasti sociálního zabezpečení ve výši 1000 Kč (ustanovení § 9 odst. 2 advokátního tarifu).

pokračování

[11] Žalovaná by bývala musela opatřovat nové posouzení zdravotního stavu stěžovatele, pokud by vyšlo najevo, že její rozhodnutí opravdu nemá žádný podklad v posudku lékaře OSSZ (který je k takovému posudku oprávněn podle ustanovení § 8 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení). V posuzované věci tomu tak nebylo, ačkoli ani v naposled vydaném rozhodnutí se ČSSZ nevyvarovala nepřesností v popisu, o který posudek vlastně šlo. Krajský soud v napadeném rozsudku správně uvedl, že se jednalo o posudek MUDr. Š. „pro OSSZ Děčín“; jednalo se o posudek z 29. 6. 2006, provedený na OSSZ v Teplicích v důsledku žádosti stěžovatele, kterou podal v návaznosti na žádost ze dne 6. 4. 2006, aby z důvodu místa jeho pobytu jeho zdravotní stav posoudila OSSZ Teplice. Nejvyšší správní soud si vyžádal posudkový spis OSSZ Děčín a veškeré tyto skutečnosti tam ověřil. Ve stejný den tatáž lékařka OSSZ Teplice posoudila stěžovatele i pro účely dávky sociální péče (příspěvek na individuální dopravu). Oba posudky jsou založeny v posudkovém spisu OSSZ Děčín. Žalovanou uváděné datum 26. 7. 2006 je datum, které na žádosti uvedla OSSZ Děčín s uvedením posudkového závěru v části tiskopisu, v níž má být uveden závěr posouzení zdravotního stavu žadatele. Zcela výstižné odůvodnění rozhodnutí žalované by tedy mělo znít, že rozhodla na základě posudku OSSZ Teplice vydaného pro OSSZ v Děčíně dne 29. 6. 2006. Přes různá nepřesná vyjádření v rozhodnutích žalované je nepochybné, že odkazuje na tento posudek zpracovaný pro účely žádosti o zvýšení důchodu pro bezmocnost (je to na posudku výslovně uvedeno i s citací příslušných zákonných ustanovení včetně odůvodnění, takže záměna s druhým posudkem vydaným téhož dne pro jiné účely není možná). Existoval-li navíc posudek posudkové komise MPSV zpracovaný pro účely soudního řízení správního a zcela nový výrok lékaře ČSSZ pro účely řízení o námitkách, je nutno souhlasit se závěrem krajského soudu, že skutkové podklady byly dostatečné. Je totiž třeba zdůraznit, že byl posuzován zdravotní stav žalobce v roce 2006.

[12] Při posuzování bezmocnosti šlo o hodnocení míry soběstačnosti posuzované osoby, tedy způsobilosti k samostatnému výkonu základních potřeb a úkonů za pobytu na lůžku, při jídle, osobní hygieně, oblékání, lokomoci a komunikaci, zohledňuje se rovněž nutnost soustavného dohledu. Z výše citovaných definic je zřejmé, že osoba úplně bezmocná je zpravidla odkázána k pobytu na lůžku (zcela pozbyla schopnost sebeobsluhy), potřebuje soustavné ošetřování a je odkázána trvale na pomoc jiné osoby při všech životních úkonech. Poskytovaná péče musela být trvalá, tedy nepřetržitá, ošetřením se rozuměla péče související s domácím léčením (podávání léků, obkladů, převazy, prevence proleženin) a pomoc při osobní hygieně a při jídle a pití. Žalobce byl osobně přítomen posouzení dne 29. 6. 2006; při diagnóze byl konstatován stav po CMP s pravostrannou hemiparezou, DM II stupně, hypertenze, chronický venózní vřed levého bérce, amauroza levého oka, byla zjištěna slabost pravé poloviny těla - pohybuje se s obtížemi, není schopen psát, rozumí řeči, mluví zřetelně, není schopen se sám postavit a posadit na křesle, sám brát léky, umýt si obličej a krk, vykoupat se ve vaně. Pohybuje se pomocí invalidního vozíku, potřebuje dopomoc při obouvání, navlékání ponožek. Nepozbyl zcela schopnosti sebeobsluhy, není odkázán trvale na pomoc jiné osoby při všech životních úkonech. Byl shledán převážně bezmocným, nikoli úplně bezmocným. Stejný závěr učinila i posudková komise MPSV dne 26. 8. 2010; komise uvedla výčet podkladů, z nichž vycházela (jejich rozsah ostatně není nijak konkrétně napadán) – zjistila, že posuzovaný byl v roce 2006 (kdy mu bylo 80 let) plně orientovaný, schopen komunikace a spolupráce, slyšící, schopen čtení i při nevidomosti levého oka a sledování televize. Byl schopen sedět na invalidním vozíku

a provést přesun z vozíku a na vozík s oporou o nábytek, madlo či fr. hůl – tedy kratičkou chůzí s oporou případně s pomocí další osoby. Byl schopen přemístění na WC a byl kontinentní. Potřeboval pomoc při hygieně, jídle a pití, oblékání, přenášení věcí apod. Nepozbyl zcela schopnosti sebeobsluhy a nebyl odkázán trvale na pomoc jiné osoby při **všech** životních úkonech. Byl tedy považován za osobu převážně bezmocnou. Tento závěr potvrdil i lékař ČSSZ pro účely námitkového řízení dne 5. 4. 2011.

[13] Nejvyšší správní soud považuje posudek OSSZ v Teplicích ze dne 29. 6. 2006 ve spojení s posudkem posudkové komise MPSV z 26. 8. 2010 za úplné a přesvědčivé zdůvodnění závěru o tom, že žalobce byl v roce 2006 převážně bezmocný. Zejména posudek posudkové komise se zabývá všemi komponentami bezmocnosti, jak je výše soud vyložil - v roce 2006, kdy se žalobce dostavil k jednání na OSSZ, nenesl jeho zdravotní stav znaky úplné bezmocnosti; byl schopen pohybu na vozíku, kratičké chůze, komunikace, byl kontinentní, nebyl tehdy trvale odkázán na pomoc jiné osoby při všech životních úkonech. Poukazy na hodnocení pro jiné účely (například mimořádné výhody v dopravě, posouzení pro účely příspěvku na individuální dopravu či pozdější přiznání příspěvku na péči s odstupem několika let) nemohou na tomto závěru ničeho změnit. Posudková kritéria pro tyto různé účely totiž byla formulována rozdílně.

[14] Protože se krajský soud nedopustil vytýkaných vad, Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl (ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s.).

IV. Náklady řízení

[15] Stěžovatel v řízení úspěšný nebyl, náhrada nákladů řízení mu proto nepřísluší (ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.); žalovaná nemá právo na náhradu nákladů ani v případě, jako je projednávaná věc, v níž byla úspěšná, neboť tak stanoví výslovně zákon (ustanovení § 60 odst. 2 s. ř. s.).

[16] Ustanovenému advokátu Nejvyšší správní soud přiznal odměnu za zastupování za jeden úkon právní pomoci (sepis kasační stížnosti včetně doplnění) a příslušný paušál, v částce 800 Kč (§ 9 odst. 2, § 11 odst. 1 písm. d), § 13 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif). Odměna bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. ledna 2013

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně

senátu